

Правове забезпечення публічного адміністрування. Навчальний посібник / Білошкурська З. П., Курило В. І., Курило І. В., Машковська Л.В., Пасека М.О. Умань: ВПЦ «Візаві», 2024. 480 с.

Рекомендовано як навчальний посібник для здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів Вченою радою Уманського національного університету садівництва (протокол від « 07 » березня 2024р. № 5)

Рецензенти:

Кравчук М.Ю. – доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри адміністративного права та судочинства Західноукраїнського національного університету.

Мушенко В.В. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та процесу Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Авторський колектив:

Білошкурська З.П. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету садівництва.

Курило В. І. – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України, заслужений юрист України, завідувач кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Курило І. В. – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права.

Машковська Л.В. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету садівництва.

Пасека М.О. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету садівництва

А 25

У навчальному посібнику розкриті правова характеристика публічної служби та законодавче регулювання публічного адміністрування; висвітлені види і порядок застосування правових інструментів публічного адміністрування. Розкрита система органів виконавчої влади, місце та роль Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, а також місцевих державних адміністрацій в системі виконавчої влади. Детально охарактеризований правовий статус державного службовця і службовця в органі місцевого самоврядування. Висвітлені види і форми надання адміністративних послуг, правові засоби запобігання корупційним проявам у публічній службі; правові інструменти та інші юридично значимі дії публічного адміністрування. Розглянуті правові механізми захисту прав, свобод та інтересів приватних осіб, іноземців і осіб без громадянства у сфері публічного адміністрування.

УДК 346.1(075.8)

© Білошкурська З.П., 2024 рік

© Курило В.І., 2024 рік

© Курило І.В., 2024 рік

©Машковська Л. В., 2024 рік

©Пасека М.О. 2024рік

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СЛУЖБОВЕ ПРАВО.	8
ТЕМА 1. ПУБЛІЧНА СЛУЖБА.	8
1.1. Визначення та правова характеристика публічної служби.	8
1.2. Реалізація публічної влади. Публічний інтерес.	14
1.3. Правове забезпечення державної служби.	23
1.4. Правове забезпечення служби в органах місцевого самоврядування.	27
ТЕМА 2. ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.	29
2.1. Правова характеристика суб'єктів публічного адміністрування (поняття, система та повноваження).	30
2.2. Місце та роль Президента України в системі виконавчої влади.	42
2.3. Система органів виконавчої влади.	45
2.3.1. Рада національної безпеки і оборони України.	45
2.3.2. Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України.	46
2.3.3. Адміністративно-правовий статус Прем'єр-міністра України.	49
2.3.4. Адміністративно-правовий статус центральних органів виконавчої влади.	51
2.3.5. Інші центральні органи виконавчої влади.	55
2.3.6. Центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом	59
2.3.7. Адміністративно-правовий статус місцевих державних адміністрацій.	61
2.3.8. Військово-цивільні адміністрації.	64
2.3.9. Суб'єкти місцевого самоврядування.	68
2.3.10. Порядок утворення, реорганізації та ліквідації органів виконавчої влади	74
ТЕМА 3. ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ.	76
3.1. Поняття державного службовця. Посади державної служби та їх категорії. Права та обов'язки державного службовця.	76
3.2. Вступ на державну службу. Службова кар'єра.	83
3.3. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність державного службовця.	95
3.4. Матеріальне й соціальне забезпечення державного службовця.	99
3.5. Припинення державної служби.	103
ТЕМА 4. ПРАВОВИЙ СТАТУС СЛУЖБОВЦЯ В ОРГАНІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.	105
4.1. Поняття службовця в органі місцевого самоврядування. Посади в органах місцевого самоврядування та їх категорії.	105
4.2. Обов'язки та права службовця в органі місцевого самоврядування.	109
4.3. Вступ на службу в органі місцевого самоврядування. Проходження служби в органі місцевого самоврядування і службова кар'єра.	113
4.4. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність службовця в органі місцевого самоврядування.	119
4.5. Матеріальне і соціальне забезпечення службовця в органі місцевого самоврядування.	122
4.6. Припинення служби в органі місцевого самоврядування.	124
ТЕМА 5. ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ ПРОЯВАМ У ПУБЛІЧНІЙ СЛУЖБІ.	127
5.1. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища.	128
5.2. Обмеження щодо одержання подарунків.	131
5.3. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності.	136
5.4. Інші антикорупційні обмеження для публічних службовців.	140
5.5. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.	144
5.6. Правила етичної поведінки публічних службовців.	149

5.7. Фінансовий контроль щодо публічних службовців.	156
ТЕМА 6. ПРАВОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.	162
6.1. Місце приватної особи в системі суб'єктів публічного адміністрування.	162
6.2. Види приватних осіб. як суб'єктів публічного адміністрування.	164
6.2.1. Громадяни України, їх адміністративна правосуб'єктність.	165
6.2.2. Іноземці і особи без громадянства.	168
6.2.3. Фізичні особи-підприємці.	173
6.2.4. Підприємства, установи, організації.	175
6.2.5. Громадські організації, громадські об'єднання і громадська спілка.	176
6.3. Адміністративна правосуб'єктність приватної особи.	179
6.4. Сутність суб'єктивних публічних прав приватної особи, їх реалізація.	185
ТЕМА 7. ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.	216
7.1. Поняття та види інструментів захисту прав, свобод та інтересів приватних осіб у сфері публічного адміністрування.	216
7.2. Медіація як альтернативний спосіб вирішення адміністративних спорів.	219
7.3. Поняття адміністративного оскарження.	226
7.4. Відшкодування шкоди, завданої суб'єктами публічної адміністрації приватним особам.	231
7.5. Міжнародні способи захисту прав приватних осіб.	238
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЮРИДИЧНО ЗНАЧИМІ ДІЇ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.	252
ТЕМА 8.ПРАВОВІ ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.	252
8.1. Поняття і види правових інструментів публічного адміністрування.	252
8.2. Правові інструменти публічного адміністрування.	257
8.3. Індивідуальний (адміністративний) акт як правовий інструмент публічного адміністрування. Види, процедура видання та ухвалення.	265
8.4. Поняття, юридичне значення та ознаки адміністративного договору.	274
8.5. Чинність та нікчемність адміністративного договору.	280
ТЕМА 9. ІНШІ ЮРИДИЧНО ЗНАЧУЩІ АДМІНІСТРАТИВНІ ДІЇ.	285
9.1. Правова форма публічного адміністрування.	285
9.2. Здійснення матеріально-технічних операцій.	286
9.3. План як інструмент публічного адміністрування.	287
9.4. Фактична дія як інструмент публічного адміністрування.	291
9.5. Моніторинг, надання довідок. адміністрування реєстрів як інструменти публічного адміністрування.	294
ТЕМА 10. АДМІНІСТРАТИВНИЙ РОЗСУД У ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ.	298
10.1. Правова характеристика і види адміністративного розсуду.	298
10.2. Умови застосування адміністративного розсуду.	300
10.3. Заходи адміністративного примусу.	302
ТЕМА 11. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ РЕЖИМИ.	319
11.1. Поняття та класифікація адміністративно-правових режимів.	319
11.2. Надзвичайні адміністративно-правові режими.	322
11.3. Контроль та нагляд.	323
11.4.Електронне врядування.	325
ТЕМА 12. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ.	335
12.1. Поняття і законодавче регулювання адміністративних послуг.	336

12.2. Ознаки та види адміністративних послуг.	338
12.3. Суб'єкт звернення за адміністративною послугою.	345
12.4. Суб'єкт надання адміністративних послуг.	347
12.5. Державний реєстратор як суб'єкт державної реєстрації надання адміністративних послуг.	352
12.6. Центри надання адміністративних послуг.	354
12.7. Адміністратори.	356
12.8. Порядок надання адміністративних послуг.	358
12.9. Юридичні документи та дії, що супроводжують процедуру надання адміністративних послуг.	362
ТЕМА 13. ПРАВОВИЙ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР.	370
13.1. Правова характеристика адміністративних процедур.	370
13.2. Види адміністративних процедур.	373
13.3. Принципи, система та зміст адміністративної процедури.	383
13.4. Адміністративні органи. Учасники адміністративної процедури.	392
13.5. Стадії адміністративної процедури.	401
13.6. Перегляд адміністративного акта.	411
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.	415
Додаток 1.Словник основних термінів.	423
Додаток 2. Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та написання рефератів.	462
Додаток 3. Тести, правові завдання і нормативна література.	472
Додаток 4. Розподіл балів для заліку. Шкала оцінювання: національна та ECTS.	481